

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi leimaverolain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan luovuttavaksi arvopaperipörssin välityksellä tapahtuvista arvopapereiden luovutuksista suoritettavasta leimaverosta. Samalla ehdotetaan luovuttavaksi myös siitä leimaverosta, jonka vakioitujen johdannaisoppimusten kaupan selvittelytoiminnan

harjoittaja joutuu suorittamaan johdannaistointimista.

Esitys liittyy eduskunnalle samanaikaisesti annettavaan lisätalousarvioesitykseen.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne

1.1. Arvopaperipörssin välityksellä tapahtuvat arvopapereiden luovutukset

Leimaverolain 55 §:n 1 momentin mukaan arvopapereita myytäessä on suoritettava leimaveroa 1 prosentti kauppahinnasta silloin, kun myynti tapahtuu arvopaperipörssin välityksellä. Ilman arvopaperipörssin välitystä tapahtuvista arvopapereiden myynneistä ja vaihdoista on suoritettava leimaveroa 1,6 prosenttia kauppahinnasta tai vaihtoarvosta.

Leimaverolain 84 §:n mukaan leimavero, joka on suoritettava myytäessä arvopapereita arvopaperipörssin välityksellä, kannetaan siten, että pörssinjohto laatii kuukausittain kunkin pörssinjäsenen pörssivaihtoa osoittavan laskelman ja suorittaa leimaveroa puolet laissa säädetystä määrästä. Leimavero on pörssinjäsenen maksettava. Pörssinjohto suorittaa kantamansa leimaveron lääninverovirastolle viimeistään seuraavan kuukauden 10 päivänä.

1.2. Vakioidut johdannaissopimukset

Perinteisten arvopaperimarkkinoiden rinnalle

on kehittynyt organisoidut optio- ja termiini-markkinat. Näillä markkinoilla käydään kauppaa johdannaissopimuksilla, joiden arvo perustuu jonkin toisen hyödykkeen, niin sanotun perushyödykkeen arvoon. Johdannaissopimuksia ovat optiot ja termiinit. Tällainen toiminta aloitettiin Suomessa keväällä vuonna 1988. Leimaverolakiin lisättiin 8 päivänä huhtikuuta 1988 annetulla lailla (305/88) säännökset, joilla leimavero ulotettiin koskemaan myös johdannaissopimuksia, jotka pohjaavat arvonsa leimaverolaissa tarkoitettuihin arvopapereihin.

Johdannaissopimuksiin ei sovelleta arvopapereiden siirtoleimaveroa koskevia säännöksiä, vaan arvopapereiden luovutuksiin, jotka perustuvat vakioituihin johdannaissopimuksiin ja tapahtuvat vakioitujen johdannaissopimusten kaupan selvittelytoiminnan välityksellä, sovelletaan lain 9 luvussa olevia säännöksiä. Leimaveroa on suoritettava 1 prosentti preemiosta, lunastushinnasta, arvopapereiden myyntihinnasta tai hyvitetystä nettoarvosta, joihin ei lueta selvittelytoiminnan harjoittajan kantamia maksuja ja välityspalkkioita. Ottamalla leimaverolakiin omat säännökset johdannaissopimuksista suoritettavasta leimaverosta oli mah-

dollista toteuttaa leimaveron perimismenettely huomattavasti yksinkertaisemmalla tavalla kuin arvopaperipörssin välityksellä tapahtuvista arvopaperien luovutuksista.

Selvittelytoiminnan harjoittaja on velvollinen laatimaan kuukausittain johdannaissvaihtoa osoittavan laskelman ja suorittamaan leimaveron lääninverovirastolle viimeistään seuraavan kuukauden 10 päivänä.

2. Ehdotetut muutokset

Kun pääomaliikkeet ovat vapautuneet, olisi myös lainsäädännön oltava kilpailukykyinen, jotta pääomat eivät tästä syystä siirtyisi ulkomaille. Yritysten oman pääoman hankkimisen helpottamiseksi ja osakemarkkinoiden elvyttämiseksi ehdotetaan luovuttavaksi arvopaperipörssin välityksellä tapahtuneista arvopapereiden luovutuksista suoritettavasta leimaverosta. Kun optioiden ja termiinien arvo perustuu leimaveronalaisiin arvopapereihin, ehdotetaan

myös johdannaissopimuksista suoritettavasta leimaverosta luovuttavaksi.

3. Taloudelliset vaikutukset

Helsingin Arvopaperipörssin välityksellä tapahtuneesta arvopapereiden myynnistä kertyneen leimaveron määrä on viime vuosina kasunut jyrkästi. Vuonna 1991 leimaveroa kertyi vajaa 58 miljoonaa markkaa. Vuosina 1988 ja 1989 leimaveron määrä oli noin 300 miljoonaa markkaa, mutta vuonna 1990 leimaveroa kertyi enää vain noin 150 miljoonaa markkaa. Johdannaissopimuksista tilitettiin vuonna 1991 noin 6 miljoonaa markkaa ja vuonna 1990 runsas 7 miljoonaa markkaa. Vuonna 1988 oli leimaveron määrä noin 5 miljoonaa markkaa ja vuonna 1989 noin 10 miljoonaa markkaa.

4. Asian valmistelu

Lakiehdotus on valmisteltu virkatyönä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotus

55 §. Pykälän 1 momentista ehdotetaan poistettavaksi arvopaperipörssin välityksellä tapahtuneesta luovutuksesta suoritettavaa leimaveroa koskevat säännökset. Pykälään jäisi ainoastaan ilman arvopaperipörssin välitystä tapahtuneista luovutuksista suoritettavaa 1,6 prosentin leimaveroa koskeva säännös.

Pykälän 2 momentti, jossa on viittaus vakioiden johdannaissopimusten leimaveroon sovellettavaan 9 lukuun, ehdotetaan kumottavaksi.

9 luku. Luku ehdotetaan kumottavaksi.

84 §. Pykälä, jossa on säännökset arvopaperipörssin välityksellä tapahtuvan leimaveron suorittamismenettelystä, ehdotetaan kumottavaksi.

85 §:n 1 mom. Lainkohdassa oleva viittaus 55 :ään ehdotetaan tarkistettavaksi.

92 §:n 4 mom. Lainkohdasta ehdotetaan poistettavaksi viittaus kumottavaan 62 §:ään.

100 a §. Pykälästä ehdotetaan poistettavaksi viittaus kumottaviin 62 ja 84 §:ään.

2. Sääntämisyjärjestys

Koska lakiehdotuksessa ei ole kysymys uudesta tai lisätystä verosta, se olisi käsiteltävä valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n mukaisessa sääntämisyjärjestyksessä.

3. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaisuuden voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu. Lakia sovellettaisiin niihin arvopapereiden luovutuksiin ja niihin johdannaistoimiin, jotka tapahtuvat lain tultua voimaan.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

leimaverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 6 päivänä elokuuta 1943 annetun leimaverolain (662/43) 9 luku ja 84 §, sellaisina kuin ne ovat, 9 luku 8 päivänä huhtikuuta 1988 annetussa laissa (305/88) ja 84 § 26 päivänä kesäkuuta 1987 annetussa laissa (591/87), ja
muutetaan 55 §, 85 §:n 1 momentti, 92 §:n 4 momentti ja 100 a §, sellaisina kuin niistä ovat 55 muutettuna 19 päivänä joulukuuta 1986 annetulla lailla (963/86) ja mainitulla 8 päivänä huhtikuuta 1988 annetulla lailla, 92 §:n 4 momentti 21 päivänä joulukuuta 1990 annetussa laissa (1167/90) ja 100 a § mainitussa 8 päivänä huhtikuuta 1988 annetussa laissa, seuraavasti:

55 §

Myytäessä tai vaihdettaessa arvopapereita ilman arvopaperipörssin välitystä leimaveroa on suoritettava 1,6 prosenttia kauppahinnasta tai vaihtoarvosta.

85 §

Kun arvopaperien myynti tai vaihto tapahtuu ilman arvopaperipörssin välitystä, on, milloin molemmat sopimuksentekijät ovat arvopaperikauppiaita, kumpaisenkin laadittava luovutuksesta laskelma, joka on varustettava leimamerkeillä puoleen 55 §:ssä mainitusta määrästä. Muissa tapauksissa on, jos toinen sopimuksentekijä on arvopaperikauppias taikka jos luovutus tapahtuu huutokaupalla joko pörssihuoneistossa tai muualla tai muuten kolmannen henkilön välityksellä, arvopaperikauppiaan, huutokaupantoimittajan tai välittäjän, mutta muuten arvopapereita myytäessä myyjän ja vaihdettaessa jommankumman sopimuksentekijöistä laadittava luovutuksesta laskelma. Sen, joka on velvollinen laatimaan laskelman, on varustettava se viimeksi mainitussa lainkohdassa säädettyyn täyteen määrään leimamerkeillä.

92 §

Leimaveron suorittamisvelvollisuutta ja määrää koskeva valitus voidaan tehdä myös valtion edun valvomiseksi. Valtion puhevaltaa käyttää silloin verohallitus, kuitenkin niin, että 74 §:n 4 momentissa, 81 §:n 1 momentissa, 87 §:n 3 momentissa, 89 ja 94—98 §:ssä tarkoitetuissa lääninveroviraston ratkaistavissa asioissa valtion puhevaltaa käyttää lääninverolautakunnassa oleva verotusasiames.

100 a §

Jos veroa ei ole suoritettu 87 §:ssä säädettyssä ajassa, suorittamatta jääneelle verolle on maksettava veronlisäystä markka sadalta jokaiselta kalenterikuukaudelta siitä päivästä, jolloin vero olisi tullut viimeistään maksaa, maksupäivään tai jos vero on maksuunpantu, eräpäivää edeltävän kuukauden loppuun.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 1992.

Lakia sovelletaan niihin arvopapereiden luovutuksiin ja niihin johdannaistoimiin, jotka tapahtuvat lain tultua voimaan.

Helsingissä 18 päivänä maaliskuuta 1992

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Valtiovarainministeri *Iiro Viinanen*

Laki

leimaverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 6 päivänä elokuuta 1943 annetun leimaverolain (662/43) 9 luku ja 84 §, sellaisina kuin ne ovat, 9 luku 8 päivänä huhtikuuta 1988 annetussa laissa (305/88) ja 84 § 26 päivänä kesäkuuta 1987 annetussa laissa (591/87), ja

muutetaan 55 §, 85 §:n 1 momentti, 92 §:n 4 momentti ja 100 a §,

sellaisina kuin niistä ovat 55 § muutettuna 19 päivänä joulukuuta 1986 annetulla lailla (963/86) ja mainitulla 8 päivänä huhtikuuta 1988 annetulla lailla, 92 §:n 4 momentti 21 päivänä joulukuuta 1990 annetussa laissa (1167/90) ja 100 a § mainitussa 8 päivänä huhtikuuta 1988 annetussa laissa, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

55 §

Arvopapereita myytessä tai vaihdettaessa on leimaveroa suoritettava:

1) kun myynti tapahtuu arvopaperipörssin välityksellä, 1 prosentti kauppahinnasta; ja

2) kun luovutus tapahtuu ilman arvopaperipörssin välitystä, 1,6 prosenttia kauppahinnasta tai vaihtoarvosta.

Arvopapereiden luovutuksista, jotka perustuvat vakioituihin johdannaissopimuksiin ja tapahtuvat vakioitujen johdannaissopimusten kaupan selvittelytoiminnan harjoittajan välityksellä, on leimavero kuitenkin suoritettava 9 luvun säännösten mukaisesti.

9 luku

Vakioidut johdannaissopimukset

58 §

Vakioiduilla johdannaissopimuksilla tarkoitetaan vakioituja optioita ja termiinejä, jotka koskevat 54 §:ssä tarkoitettuja arvopapereita tai tällaisten arvopapereiden hinnan kehitystä kuvaavan tunnusluvun perusteella laskettavaa suoritusta.

59 §

Vakioitujen johdannaissopimusten kaupan selvittelytoiminnan harjoittaja on velvollinen suorittamaan johdannaistoimista leimaveroa.

60 §

Leimaveronalaisia ovat vakioitujen johdannaissopimusten seuraavat johdannaistoimet:

Ehdotus

55 §

Myytessä tai vaihdettaessa arvopapereita ilman arvopaperipörssin välitystä leimaveroa on suoritettava 1,6 prosenttia kauppahinnasta tai vaihtoarvosta.

(9 luku kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

- 1) option asettaminen;
- 2) option kohteena olevien arvopapereiden lunastaminen;
- 3) option nettoarvon hyvittäminen sulkemisen tai vastaavan menettelyn yhteydessä;
- 4) termiinin nettoarvon hyvittäminen sen erääntyessä tai vastaavan menettelyn yhteydessä; sekä
- 5) termiinin kohteena olevien arvopapereiden luovuttaminen ostajalle.

Leimaveronalaisia eivät kuitenkaan ole markkinatakaajan kanssa tehdyt 1 momentin 1, 3 ja 4 kohdassa tarkoitetut johdannaistoimet,

1) jos markkinatakaaja on sitoutunut antamaan kyseisistä johdannaissopimuksista jatkuvasti osto- ja myyntitarjoukset; ja

2) jos johdannaistoimi on kirjattu selvittelytoiminnan harjoittajan pitämälle erityiselle markkinatakaajatilille, johon ei saa kirjata markkinatakaajan muussa ominaisuudessa tekemiä johdannaistoimia; ja

3) jos markkinatakaajalle johdannaistoimista syntyneet vastuut on suljettu saman päivän aikana.

61 §

Leimaveroa on suoritettava 1 prosentti pree-miosta, lunastushinnasta, arvopapereiden myyntihinnasta tai hyvitetystä nettoarvosta, joihin ei lueta selvittelytoiminnan harjoittajan kantamia maksuja ja välityspalkkioita.

62 §

Selvittelytoiminnan harjoittajan on johdannaistoimiensa perusteella laadittava kuukausittain johdannaismaksuunpanon osoittava laskelma ja suoritettava leimavero lääninverovirastolle viimeistään seuraavan kuukauden 10 päivänä.

Jos säädettyä leimaveroa ei ole suoritettu 1 momentissa säädettyssä ajassa, lääninverovirasto maksuunpanee veron veronlisäyksineen.

84 §

Leimavero, joka on suoritettava arvopapereita myytäessä arvopaperipörssin välityksellä, kannetaan siten, että pörssinjohto laatii kuukausittain kunkin pörssinjäsenen pörssivaihtoa osoittavan laskelman ja suorittaa leimaveroa puolet 55 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetystä määrästä. Leimavero on pörssinjäsenen maksettava. Pörssinjohto suorittaa kantamansa leimaveron lääninverovirastolle viimeistään seuraavan kuukauden 10 päivänä.

Voimassa oleva laki

85 §

Kun arvopaperien myynti tai vaihto tapahtuu ilman arvopaperipörssin välitystä, on, milloin molemmat sopimuksentekijät ovat arvopaperikauppiaita, kumpaisenkin laadittava luovutuksesta laskelma, joka on varustettava leimamerkeillä puoleen 55 §:n 1 momentin 2 kohdassa mainitusta määrästä. Muissa tapauksissa on, jos toinen sopimuksentekijä on arvopaperikauppias taikka jos luovutus tapahtuu huutokaupalla joko pörssihuoneistossa tai muualla tahi muuten kolmannen henkilön välityksellä, arvopaperikauppiaan, huutokaupantomittajan tai välittäjän, mutta muuten arvopapereita myytäessä myyjän ja vaihdettaessa jommankumman sopimuksentekijöistä laadittava luovutuksesta laskelma. Sen, joka on velvollinen laatimaan laskelman, on varustettava se viimeksi mainitussa lainkohdassa säädettyyn täyteen määrään leimamerkeillä.

92 §

Leimaveron suorittamisvelvollisuutta ja määrää koskeva valitus voidaan tehdä myös valtion edun valvomiseksi. Valtion puhevaltaa käyttää silloin verohallitus, kuitenkin niin, että 62 §:n 2 momentissa, 74 §:n 4 momentissa, 81 §:n 1 momentissa, 87 §:n 3 momentissa, 89 ja 94—98 §:ssä tarkoitetuissa lääninveroviraston ratkaistavissa asioissa valtion puhevaltaa käyttää lääninverolautakunnassa oleva verotus-
asiamies.

100 a §

Jos veroa ei ole suoritettu 62 §:ssä, 84 §:ssä tai 87 §:ssä säädettyssä ajassa, suorittamatta jääneelle verolle on maksettava veronlisäystä markka sadalta jokaiselta kalenterikuukaudelta siitä päivästä, jolloin vero olisi tullut viimeistään maksaa, maksupäivään tai jos vero on maksuunpantu, eräpäivää edeltävän kuukauden loppuun.

Ehdotus

85 §

Kun arvopaperien myynti tai vaihto tapahtuu ilman arvopaperipörssin välitystä, on, milloin molemmat sopimuksentekijät ovat arvopaperikauppiaita, kumpaisenkin laadittava luovutuksesta laskelma, joka on varustettava leimamerkeillä puoleen 55 §:ssä mainitusta määrästä. Muissa tapauksissa on, jos toinen sopimuksentekijä on arvopaperikauppias taikka jos luovutus tapahtuu huutokaupalla joko pörssihuoneistossa tai muualla tahi muuten kolmannen henkilön välityksellä, arvopaperikauppiaan, huutokaupantomittajan tai välittäjän, mutta muuten arvopapereita myytäessä myyjän ja vaihdettaessa jommankumman sopimuksentekijöistä laadittava luovutuksesta laskelma. Sen, joka on velvollinen laatimaan laskelman, on varustettava se viimeksi mainitussa lainkohdassa säädettyyn täyteen määrään leimamerkeillä.

92 §

Leimaveron suorittamisvelvollisuutta ja määrää koskeva valitus voidaan tehdä myös valtion edun valvomiseksi. Valtion puhevaltaa käyttää silloin verohallitus, kuitenkin niin, että 74 §:n 4 momentissa, 81 §:n 1 momentissa, 87 §:n 3 momentissa, 89 ja 94—98 §:ssä tarkoitetuissa lääninveroviraston ratkaistavissa asioissa valtion puhevaltaa käyttää lääninverolautakunnassa oleva verotus-
asiamies.

100 a §

Jos veroa ei ole suoritettu 87 §:ssä säädettyssä ajassa, suorittamatta jääneelle verolle on maksettava veronlisäystä markka sadalta jokaiselta kalenterikuukaudelta siitä päivästä, jolloin vero olisi tullut viimeistään maksaa, maksupäivään tai jos vero on maksuunpantu, eräpäivää edeltävän kuukauden loppuun.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 1992.

Lakia sovelletaan niihin arvopapereiden luovutuksiin ja niihin johdannais toimiin, jotka tapahtuvat lain tultua voimaan.